

TURUN ARKKIHIIPPAKUNTA

Pyhärannan seurakunta / Aloite Pyhärannan seurakunnan liittämiseksi Rauman seurakuntaan / Tuomiokapitulin lausunto kirkkohallitukselle

Diaarinumero DTUR/209/00.01.00/2025
Esittelijä Lakimiesasessori Matleena Lahtinen / P
Perustelut **Pyhärannan seurakunnan aloite 1.10.2025**

Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuusto on kokouksessaan 1.10.2025 § 37 päättänyt tehdä kirkkolain 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun aloitteen Pyhärannan seurakunnan lakkauttamisesta ja liittämisestä Rauman seurakuntaan 1.1.2027 lukien. Aloitteen sisältö on seuraava:

1. Pyhärannan seurakunta lakkautetaan 1.1.2027 lukien ja sen alue liitetään osaksi Rauman seurakuntaa 1.1.2027 lukien niin, että laajentuvan seurakunnan alueena on Pyhärannan kunnan ja Rauman kaupungin alueet;
2. suunnitellun laajentuvan seurakunnan nimenä on Rauman seurakunta;
3. suunnitellun laajentuvan seurakunnan osa-aluehallinnon järjestämiseksi Rauman seurakuntaan muodostetaan Pyhärannan kappeliseurakunta 1.1.2027 lukien siten, että muodostettavan kappeliseurakunnan alueena on Pyhärannan kunnan alue;
4. Pyhärannan seurakunnan kirkkoherran virka muutetaan Rauman seurakunnan kappalaisen viraksi 1.1.2027 lukien;
5. Pyhärannan seurakunnan toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevat viranhaltijat ja työntekijät siirretään heille soveltuviin laajentuvan seurakunnan virkoihin tai työsopimussuhteisiin tehtäviin.

Siirretyllä viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada palvelussuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne siirron ajankohtana ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut. (Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta 5 Luku34 §).

Siirretyn henkilöstön sijoittamisesta on sovittava evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 5 luvun 35 §:n mukaisessa menettelyssä. Seurakuntien on neuvoteltava seurakuntaliitoksesta henkilöstön kanssa kirkon yhteistoimintasopimuksessa (Kirkon virka- ja työehtosopimuksen liite 10) määrättyllä tavoin;

6. Pyhärannan seurakunnan omaisuus, velat ja vastuut siirtyvät Rauman seurakunnan vastattavaksi 1.1.2027 lukien. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta. (Kirkkolaki 2 luku 15 §);

7. Kirkkohallitusta pyydetään määräämään seurakuntien vapaaehtoisten rahastojen käyttämisestä edelleen tarkoitusten ja ehtojen mukaisesti (Kirkkojärjestys 2 Luku 4 §);
8. Rauman seurakunnan uusi kirkkovaltuusto muodostetaan Pyhärannan ja Rauman seurakunnissa yhteisesti toimitettavien seurakuntavaalien tuloksen perusteella (Kirkkojärjestys 2 luku 9 §) siten, että sen toimikausi alkaa 1.1.2027; ja
9. Kirkkohallitusta pyydetään määräämään, että ennen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen edellyttämiin täytäntöönpanotoimenpiteisiin mahdollisista valituksista huolimatta.

Tuomiokapituli oli aiemmin tehnyt aloitteen Pyhärannan seurakunnan liittämisestä Uudenkaupungin seurakuntaan 11.6.2025 § 157, mutta Uudenkaupungin seurakunta on lausunnossaan 21.8.2025 § 26 torjunut aloitteen. Jo aiemmin on Laitilan seurakunta 5.8.2024 ilmoittanut, että se ei ole kiinnostunut seurakuntaliitoksesta Pyhärannan seurakunnan kanssa. Uudenkaupungin seurakunnan ilmoitettua kielteisen kantansa tuomiokapituli kehotti Pyhärannan seurakuntaa harkitsemaan aloitetta Rauman seurakunnan suuntaan, jos Rauman suunta on Uudenkaupungin suuntaa mieluisampi.

Keskustelujen ja kirkkoneuvoston äänestyksen perusteella Rauman suunta nähtiin realistisena ja toiminnallisesti luontevana vaihtoehtona. Seurakunnan taloudellinen kantokyky ei riitä tulevaisuudessa turvaamaan seurakunnan toimintaa lain edellyttämällä tasolla. Sekä omat selvitykset että ylimääräinen hallinnon ja talouden tarkastus osoittivat, että henkilöstöä ei voida ylläpitää riittävästi, taloudelliset voimavarat eivät riitä toiminnan ja palveluiden toteuttamiseen tulevina vuosina ja seurakunnalla ei ole realistista mahdollisuutta järjestää toimintaansa pysyvästi itsenäisesti. Liitos Rauman seurakuntaan nähtiin ainoaksi käytettävissä olevaksi keinoksi, joka turvaa palvelujen jatkuvuuden Pyhärannan alueella.

Aloite on kirkkolaisissa säädettyjen edellytysten mukaan tarkoituksenmukainen. Kirkkovaltuuston mielestä Rauman suunta täyttää nämä edellytykset parhaiten. Rauman seurakunnan suurempi rakenne mahdollistaa vakaamman hallinnon, laajemmat palvelut ja paremman toiminnan jatkuvuuden.

Aloitteessa on kaavailtu, että Rauman seurakuntaan muodostetaan Pyhärannan kappeliseurakunta. Näin paikallinen seurakuntaidentiteetti säilyy ja päätöksenteossa kuuluu Pyhärannan alueen ääni. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet turvataan myös liitoksen jälkeen. Lisäksi ehdotetaan, että kappeliseurakunnalle voidaan muodostaa oma toimielin, jota täydennettäisiin Pyhärannan alueen seurakuntavaaleissa äänioikeutetuilla jäsenillä.

Aloitteessa korostetaan, että Pyhärannan kunnan asiointivirrat, palvelujen käyttö, väestörakenne ja kirkollinen yhteistyö suuntautuvat luonnollisemmin Raumalle kuin Uuteenkaupunkiin tai muihin vaihtoehtoihin suuntiin.

Aloitteessa selostettu liitos on taloudellinen ja toiminnallinen välttämättömyys; Pyhärannan seurakunta ei kykene pitkäjänteisesti jatkamaan itsenäisenä. Rauma on tarkoituksenmukaisin ja toiminnallisesti luonnollisin liitossuunta.

Liitos on kirkkolain edellyttämällä tavalla paras vaihtoehto kirkon tehtävän toteuttamiseen Pyhärannassa.

Aloitteesta kuuluttaminen

Aloitteesta on kuulutettu kirkkojärjestyksen edellyttämin tavoin. Kuulutus julkaistiin Satakunnan Kansa Länsi-Suomi -lehdessä 16.10.2025. Kuulutus, päätös ja aloite pidettiin yleisesti nähtävillä 16.–31.10.2025 Rauman ja Pyhärannan seurakuntien verkkosivuilla.

Rauman seurakunnan lausunto 5.3.2026

Rauman seurakunnan kirkkovaltuusto on antanut Turun arkkihiippakunnan tuomiokapitulille kielteinen lausunnon Pyhärannan seurakunnan 1.10.2025 tekemästä aloitteesta. Lausunnon mukaan liitosaloitetta ei voida kannattaa, ja prosessin toivotaan raukeavan.

Kirkkovaltuuston mielestä seurakuntalaisten yhdeksän kannanottoa osoittivat, että merkittävä osa Pyhärannan seurakuntalaisista kokee Varsinais-Suomen maakunnallisen identiteetin tärkeäksi. Monet vastustivat liitosta nimenomaan Rauman suuntaan ja kannattivat yhteyttä Varsinais-Suomen seurakuntiin tai itsenäisyyden säilyttämistä.

Rauman seurakunta katsoo, ettei sillä ole toiminnallisia keinoja vastata tällaiseen identiteettitarpeeseen, mikä puolestaan heikentäisi seurakuntatyön edellytyksiä Pyhärannassa.

Neuvottelut liitossopimuksesta eivät edenneet Pyhärannan seurakunnan aloitteessa asetettujen edellytysten mukaisesti. Pyhärannan seurakunta korosti aloitteessaan seurakunnallisen itsehallinnon ja osallistumismahdollisuuksien turvaamista sekä osa-aluehallinnosta sopimista. Se ei kuitenkaan edistänyt näitä kysymyksiä eikä vienyt liitossopimusta toimitelmiinsä sovitussa aikataulussa. Pyhärannan seurakunnan toiminta on viitannut pikemminkin oman lyhyen aikavälin toimintakyvyn vahvistamiseen kuin liitoksen valmisteluun.

Rauman seurakunta arvioi, ettei liitos täytä kirkkolain edellytyksiä tarkoituksenmukaisuudesta tai toimintakyvyn paranemisesta. Pyhärannan seurakunta on aloitteen tekemisen jälkeen rekrytoinut lisää henkilöstöä ja parantanut rakenteitaan niin, ettei liitos toisi selkeää lisäarvoa. Rauma ei voisi lisätä toimintaa Pyhärannan seurakunnassa, ja muun muassa jumalanpalvelusten määrä vähenisi. Rauman seurakunnan investointisuunnitelmat ovat sidottuja vuosiksi eteenpäin, eikä Pyhärannan kiinteistöjä pystyttäisi korjaamaan lähiaikoina.

Rauman seurakunta toimii Satakunnan hyvinvointialueen kumppanina, kun taas Pyhäranta kuuluu Varsinais-Suomen hyvinvointialueeseen. Yhteinen seurakunta joutuisi toimimaan kahden alueen järjestelmissä, mikä heikentäisi merkittävästi toimintakykyä.

Kirkkovaltuusto korostaa, että tuomiokapituli käynnisti rakennemuutosprosessin nimenomaan tavoitteenaan selvittää, syntykö yhteisymmärrys, ei pakkoliitosta. Rauman seurakunta pitää hyvän hallinnon vastaisena, jos prosessi muutettaisiin yhtäkkiä pakkoliitokseksi.

Rauman seurakunta ei puolla Pyhärannan liitosaloitetta ja katsoo, että aloite tulee hylätä epätarkoituksenmukaisena ja jättää raukeamaan, koska seurakuntien välistä yhteisymmärrystä ei ole syntynyt.

Seurakuntalaisten kannanotot

Seurakuntalaiset toimittivat tuomiokapituliin määräajassa yhdeksän kannanottoa, joista kaksi sisälsi myös adressin. Osa kantaa ottaneista on ilmoittanut olevansa Pyhärannan seurakunnan jäseniä.

Kannanotoissa haluttiin joko säilyttää Pyhärannan seurakunnan itsenäisyys tai, jos seurakuntaliitos toteutetaan, liitossuuntana pitäisi olla varsinaissuomalainen seurakunta kuten Uudenkaupungin tai Laitilan seurakunta. Kolmessa kannanotossa Rauman seurakuntaa pidettiin hyvänä vaihtoehtona.

Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvoston kommentit seurakuntalaisten kannanottoihin

Kannanotoissa korostettiin alueellisen identiteetin säilyttämistä, maakuntarajan merkitystä sekä seurakunnallisen yhteyden luontevaa suuntautumista Varsinais-Suomeen. Ainoassa Rauman seurakuntaan liittämistä puoltavassa kannanotossa nostettiin esiin Rauman resurssit ja mahdollisuus turvata toiminnan jatkuvuus, mutta tämä näkemys jäi selvästi vähemmistöön. Useat kannanotot käsittelivät myös menettelytapojen ja valmistelun ongelmia, kuten tiedottamisen riittämättömyyttä, kuulemisprosessin puutteita sekä epäselvyyksiä päätöksenteon etenemisessä

Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvosto ei ottanut kantaa seurakuntalaisten kannanottoihin, vaan toimitti tuomiokapitulille määrällisen ja sisällöllisen erittelyn seurakuntalaisten näkemyksistä, jotta nämä voitaisiin ottaa huomioon asian jatkovalmistelussa.

Pyhärannan seurakunnassa toteutettu kysely

Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvosto on 16.3.2026 toimittanut tuomiokapituliin pöytäkirjanotteen kokouksestaan 13.3.2026 § 39. Pöytäkirjan mukaan se sisältää tiivistelmän seurakunnassa toteutetun kyselyn tuloksista. Kysely liittyy seurakuntarakenteen muutokseen.

Arviointia

Asian tausta

Pyhärannan seurakunnassa työskentelee kuusi vakituista työntekijää, eikä henkilöstöresursseja ole riittävästi hallinnon ja toiminnan asianmukaiseen hoitamiseen. Taloudelliset haasteet ovat merkittäviä ja pitkään jatkuneita. Seurakunnalla ei ole talouspäällikköä vaan työsuhteinen controller, ei kokoaikaista kanttoria eikä lainkaan seurakuntasihteriä. Kirkkoherranviran täyttämiseksi ei ole nähty perustetta sen jälkeen, kun viran vakinainen haltija jäi eläkkeelle keväällä 2023.

Nuorisotyötä ei pystytä hoitamaan juuri lainkaan, vaan niukat resurssit kuluvat lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Kiinteistöjen korjausvelka ja yleinen

investointivelka ovat huomattavat. Talous ei kestä yllättäviä menoja, eikä veroprosentin nostolla voida enää tasapainottaa tilannetta. Nykyinen kirkollisveroprosentti on jo hyvin korkea, 1,9. Pyhärannan seurakunnan jäsenmäärä on voimakkaassa laskussa, joten tulevina vuosina talouden haasteet tulevat jatkumaan ja pahenemaan.

Pyhärannan seurakunnassa toteutettu ylimääräinen hallinnon ja talouden tarkastus keväällä 2025 osoitti, että seurakunnan toiminta ei enää vastaa seurakunnalle asetettuja vaatimuksia. Seurakunnan toiminta on supistettu minimiin, ja monia keskeisiä toimintoja ei voida hoitaa. Kanttorin ollessa osa-aikainen musiikkielämää ei juurikaan ole. Hautatoimen ja arkistotoimen hoitoon liittyy paljon puutteita, joita seurakunnan henkilöstöllä ei ole resursseja eikä osaamista hoitaa.

Henkilöstön työsuojelutilanne on huono, ja henkilöstö on vakavassa kuormittumisriskissä, osittain jo kuormittunutkin. Kuormitus on todettu jo esiselvityksessä syksyllä 2023, joten kuormitus on jatkunut jo hyvin pitkään.

Pyhärannan seurakuntaan keväällä 2025 tehdyn hallinnon ja talouden ylimääräisen tarkastuksen tuloksena todettiin seuraavaa. Seurakunnan hallinto on sekavaa ja päätöksentekoprosesseissa on vakavia puutteita. Kirkkoneuvoston päätöksenteossa tapahtuu jatkuvasti kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja hyvän kokouskäytännön vastaista menettelyä. Päätöksiä on tehty kokousten ulkopuolella, ja pöytäkirjoihin on liitetty asiankuulumattomia lausumia. Luottamushenkilöt ovat laatineet esittelyasiakirjoja omavaltaisesti ja ilman toimivaltaa.

Vuoden 2025 talousarvio saatiin vahvistetuksi vasta vuoden 2025 puolella.

Vt. kirkkoherran palkkauksen määrittely viivästyi noin yhdeksällä kuukaudella, eikä se onnistunut ennen kuin tuomiokapituli määräsi lääninrovastin hoitamaan asian. Henkilöstön suorituslisien käsittely on laiminlyöty vuosilta 2023–2024.

Asiakirjahallinnossa on vakavia puutteita, kuten kadonneita dokumentteja ja epäselvää arkistointia. Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan arkistoalan ammattilaisen apua.

Puutteita esiintyy myös hautakirjanpidossa ja hautatoimessa muutenkin. Hautatoimen kirjanpito ja hautakartat vaativat kiireellistä selvitystä. Nykyisellä henkilöstöllä ei ole osaamista tai resursseja hoitaa hautatoimea asianmukaiseen kuntoon.

Jumalanpalvelukset on hoidettu asianmukaisesti, mutta muilta osin seurakunnan toiminta on henkilöstöresurssien vähyden vuoksi äärimmäisen supistettua, eikä kaikkia työaloja pystytä toteuttamaan. Kanttorin virka on kesään 2025 saakka ollut kirkkojärjestyksen vastaisesti täyttämättä, jonka jälkeen on palkattu kanttori tuomiokapitulin luvalla osa-aikaisesti. Vuoden 2023 loppuun oli saatu lupa täyttää virka osa-aikaisesti, mutta virkaa ei ollut täytetty lainkaan.

Työilmapiiri henkilöstön kesken on hyvä, mutta henkilöstö on kuormittunutta työmäärän ja resurssien vähyden vuoksi. Toiminnot ovat haavoittuvia, koska sijaisia ei ole. Yhteistyö joidenkin luottamushenkilöiden kanssa koetaan

erittäin vaikeaksi ja jopa ahdistavaksi. Kirkkoneuvoston sihteerin tehtävää on tästä syystä kierrätetty.

Kirkko ja seurakuntakoti vaativat mittavia peruskorjauksia. Seurakunnan leirikeskus on huonokuntoisena käyttökielossa.

Seurakunta on velaton, mutta korjaus- ja investointivelkaa on merkittävästi. Lisäksi velattomuus on saavutettu keinoin, jotka ovat joko kertaluonteisia tasevarallisuuden realisointeja tai jotka eivät muuten ole kestäviä:

- Metsää on myyty eli tasevarallisuutta on realisoitu likviditeetin mahdollistamiseksi.

- Pappila on myyty.

- Henkilöstö on kirkkoherraa lukuun ottamatta osa-aikaistettu kahdeksi vuodeksi vuosina 2022–2024.

- Kiinteistö- ja muita investointeja ei ole tehty.

- Kanttorin virka on osa-aikaisesti täytetty.

- Taloudesta vastaavan virkaa ei ole täytetty, joskin kesällä 2024 on palkattu controller.

- Arkisto, asiakirjahallinto ja hautatoimi ovat tilassa, jota ei voida pitää asianmukaisena.

Tarkastuksen suorittaneet lakimiesasessori, hiippakuntadekaani, asiantuntija ja pappisasessori katsoivat, seurakunnan toiminnan jatkaminen itsenäisenä seurakuntana ei ole mahdollista. Seurakunnan toiminnan ja hallinnon vakavien puutteiden ja vaikean taloustilanteen sekä henkilöstön vähyyden ja pitkäkestoisen, vakavan kuormituksen vuoksi seurakunta tulisi liittää muuhun seurakuntaan mahdollisimman nopealla aikataululla.

Liitossuunnasta tarkastajat totesivat, että Laitilan seurakunnan kanssa käydyt keskustelut yhteistyöstä eivät ole johtaneet mihinkään tuloksiin. Keskusteluissa toisena vaihtoehtona olleella Uudenkaupungin seurakunnalla on Laitilan seurakuntaa huomattavasti paremmat resurssit ja käytännön mahdollisuudet huolehtia seurakuntatyön asianmukaisesta toteutumisesta Pyhärannan seurakunnan alueella. Tämän vuoksi tarkastajat ovat raportissaan 5.6.2025 päätyneet suosittelemaan, että Pyhärannan seurakunta liitettäisiin Uudenkaupungin seurakuntaan 1.1.2026 alkaen.

Tuomiokapituli teki 11.6.2025 § 157 aloitteen Pyhärannan seurakunnan liittämistä Uudenkaupungin seurakuntaan 1.1.2026. Aloite kuulutettiin, ja seurakuntalaiset toimittivat kannanottoja. Pyhärannan seurakunnalta ja Uudenkaupungin seurakunnalta pyydettiin lausunnot aloitteen johdosta.

Uudenkaupungin seurakunnan kirkkovaltuusto vastusti lausunnossaan 21.8.2025 § 26 aloitetta. Lausunnon mukaan Uudenkaupungin seurakunta ei ole Pyhärannan seurakunnalle luontevin liitossuunta.

Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuusto vastusti lausunnossaan 28.8.2025 § 31 aloitetta ja katsoi, että se on hylättävä. Kirkkovaltuusto katsoi kuitenkin, että jos liitos on välttämätön, oikea suunta on Rauman seurakuntaan liittyminen.

Pyhärannan seurakunta oli pyytänyt Rauman seurakunnalta lausuntoa siitä, olisiko Rauman seurakunnalla valmiutta neuvotella seurakuntaliitoksesta Pyhärannan seurakunnan kanssa. Rauman seurakunnan kirkkoneuvosto on 27.8.2025 § 131 lausunut, että Rauman seurakunnan strategian mukaisesti kirkkoneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti ajatukseen liitosneuvottelusta. Neuvosto pitää kuitenkin tärkeänä, että ennen varsinaisten neuvottelujen käynnistymistä liitosmahdollisuudesta käytäisiin laajempaa yleistä keskustelua niin Rauman kuin Pyhärannankin seurakunnissa varmistaen, että seurakuntalaisten vaikutusmahdollisuudet toteutuvat ja liitosneuvottelujen käymiselle on riittävät edellytykset.

Asianomaisten seurakuntien lausuntojen perusteella tuomiokapituli päätti istunnessaan 4.9.2025 § 228:

1. Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuuston lausuntoon viitaten kehottaa Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuustoa tekemään niin harkitessaan aloitteen seurakuntaliitoksesta Rauman seurakunnan kanssa 1.1.2027 lukien ja toimittamaan aloitteen tuomiokapitulille viimeistään 2.10.2025; ja

2. että jos aloitetta ei toimiteta määräaikaan mennessä, tuomiokapituli jatkaa 11.6.2025 § 157 tehdyn aloitteen käsittelyä.

Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuusto päätti 1.10.2025 § 31 tehdä aloitteen liittymisestä Rauman seurakuntaan 1.1.2027 lukien.

Tilinpäätös 2025

Pyhärannan seurakunnan tilikauden alustava tulos vuodelta 2025 näyttää jäävän ylijäämäiseksi. Kirkon tilastoissa 13.3.2026 oleva tulos on +12 172 euroa. Pyhärannan seurakunnalla ei ole ollut säännöllistä metsätalouden tuottoa. Vuodelle 2025 sitä on kertynyt 23 893 euroa. Ilman vuodelle 2025 kirjattu puunmyyntituloa tilikauden tulos olisi 11 721 euroa alijäämäinen. Lisäksi säästöä on tullut täyttämättömien tai osittain täyttämättömien tehtävien palkkamenoista. Pyhärannan seurakunnan kirkollisveroprosentti on 1,9 %, joten kirkollisverojen kehitysvaraa jäsenmäärän vähentyessä ei käytännössä ole.

Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuuston aloite

Tuomiokapituli katsoo, että yllä selostettujen seikkojen vuoksi Pyhärannan seurakunnalla ei ole edellytyksiä jatkaa itsenäisenä seurakuntana. Tästä näkökulmasta kirkkovaltuuston aloite on joka tapauksessa perusteltu ja sitä voidaan puoltaa. Harkittavaksi jää siten lähinnä liitoksen suunta ja aikataulu.

Tuomiokapituli on vuodesta 2021 pyrkinyt auttamaan Pyhärannan seurakuntaa ratkaisemaan tilanteen itse. Ennen kaikkea seurakuntaa on kannustettu päättämään, mihin seurakuntaan se haluaa liittyä. Monen vuoden keskustelujen, neuvottelujen ja työskentelyiden tuloksena Pyhärannan

seurakunta on päättänyt itse valitsemaan liitossuunnaksi Rauman seurakunnan. Tätä päätöstä on syytä kunnioittaa.

Liitossuunnan ratkaiseminen ei ole ollut kirkkovaltuustolle helppo tehtävä. Pyhärannan kunnassa on kolme kyläkeskusta, jotka kaikki suuntautuvat eri kuntiin eli yksi Uuteenkaupunkiin, yksi Raumalle ja yksi Laitilaan. Pyhärantalaiset käyvät töissä eri kunnissa. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa työssäkäyntialueista (1153/2009) on määrätty, että Pyhärannan työssäkäyntialueeseen kuuluvat Pyhärannan kunnan lisäksi Eura, Eurajoki, Laitila, Mynämäki, Pyhäranta, Rauma, Säskylä, Uusikaupunki ja Vehmaa. Työssäkäyntialueiden määrittely ei siten puolla Pyhärannan seurakunnan liittämistä johonkin tiettyyn suuntaan eikä myöskään muodosta estettä Pyhärannan seurakunnan liittämiseksi Rauman seurakuntaan. Muutoinkaan ei ole löydettävissä mitään perustetta, joka ratkaisisi yksiselitteisesti luontevimman liitossuunnan.

Pyhärannan ja Rauman kuntien välillä kulkee maakuntaraja ja rovastikuntaraja. Rovastikuntaraja ei ole este Rauman ja Pyhärannan seurakuntien liitokselle, koska laajentunut Rauman seurakunta kuuluisi edelleen Ala-Satakunnan rovastikuntaan. Ainoastaan rovastikunnan maantieteellinen raja siirtyisi. Maakuntarajan vuoksi Pyhärannan kunnan alueella tehtäisiin sote-asioissa yhteistyötä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa muun Rauman seurakunnan tehdessä edelleen yhteistyötä Satakunnan hyvinvointialueen kanssa. Asian käytännön merkitys ei ole suuri, etenkin ottaen huomioon Pyhärannan kunnan alueella olevien seurakuntalaisten määrän, joka on noin 1 400.

Seurakuntalaisten kannanotot

Seurakuntalaisten kannanotoista välittyy huoli oman seurakunnan tulevaisuudesta. Tämä on ymmärrettävää ja arvokasta. Jos Pyhärannan seurakunnanaloitteen mukainen liitos toteutuu, järjestelytoimikunnan ja laajentuneen seurakunnan toimielinten tulee huolehtia siitä, että seurakuntalaiset voivat edelleen kokea lähiseurakuntansa omakseen ja toimia itsekin edelleen sen hyväksi.

Nyt käsiteltävässä prosessissa on noudatettu kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännöksiä. Aloitteen taustalla tuomiokapituli on tukenut Pyhärannan seurakuntaa seurakuntarakenteen kehittämissasiassa jo ainakin viiden vuoden ajan lukuisin kokouksin, henkilöstö- ja luottamushenkilötapaamisin, työskentelyin ja ohjausryhmätyöskentelyllä. Aloite ei siis ole syntynyt ilman pitkälistä taustaa, valmistelua ja harkintaa.

Seurakuntalaisten mahdollisuus ottaa kantaa liitosaloitteisiin on yksi tapa vaikuttaa oman seurakunnan asioihin. Se ei kuitenkaan ole kansanäänestys eikä kannanotoissa esitetyille mielipiteille tule antaa äänestystulokseen verrattavaa merkitystä. Kannanotoissa näyttää käytännössä painottuvan aloitteen vastustaminen. Ne seurakuntalaiset, jotka kannattavat aloitetta, näyttävät pysyvän pääosin passiivisina. Sama ilmiö on havaittu muidenkin seurakuntaliitosaloitteiden yhteydessä saaduissa kannanotoissa. Muunmuassa kun tuomiokapituli 25.2.2024 ja 11.6.2025 teki aloitteen Pyhärannan seurakunnan liittämiseksi Uudenkaupungin seurakuntaan, kantaa ottivat lähinnä ne seurakuntalaiset, joiden mielestä liitos tulisi

Uudenkaupungin asemesta toteuttaa Laitilan tai Rauman seurakunnan suuntaan.

Pyhärannan kirkkovaltuuston aloitetta ei voida pitää epäonnistuneena ja epätarkoituksenmukaisena sen vuoksi, että tuomiokapituliin on toimitettu kuusi sitä vastustavaa kannanottoa sekä kaksi adressia. Vaikka kaikki kantaa ottaneet olisivat ilmoituksensa mukaan seurakunnan jäseniä, kysymyksessä on pieni murto-osa seurakuntalaisista.

Rauman seurakunnan kirkkovaltuuston lausunto

Rauman seurakunnan kirkkovaltuusto on perustellut lausuntonsa huolellisesti. Seurakunnan näkemys siitä, että aloitteessa tarkoitettu liitos ei ole Rauman seurakunnan kannalta toivottava, on ymmärrettävä. Pyhärannan seurakunta, joka on itse tehnyt aloitteen liittymisestä Rauman seurakuntaan, ei ole aktiivisesti neuvotellut liitossopimuksesta, eikä liitossopimusta siten ole saatu tehdyksi.

Tilanne on valitettava ja Rauman seurakunnan näkökulmasta kohtuuton. Pyhärannan seurakunnan menettely on pahasti ristiriidassa aloitteen kanssa ja seurakunnan aiemmin ilmoittaman neuvotteluhaluuden kanssa.

Tuomiokapitulin mielestä Pyhärannan seurakunnan kyvyttömyys neuvotella liitossopimuksesta osoittaa omalta osaltaan sitä muun muassa ylimääräisessä hallinnon ja talouden tarkastuksessa todettua tilannetta, että Pyhärannan seurakunnan toimielinten toimintakyky on vakavasti häiriintynyt. Näin ollen liitossopimuksen ja neuvottelukyvyn tai -halun puute ei puhu liitosta vastaan vaan sen puolesta.

Rauman seurakunta on myös oikeutetusti kritisoinut sitä, että aloitteen tekemisen jälkeen Pyhärannan seurakunta on palkannut uuden vakinaisen työntekijän. Kriitikki on aiheellista. Palkkauspäätös nimenomaan toistaiseksi voimassa olevaan tehtävään on ollut vastuutonta ja epälojaalia sekä kyseistä työntekijää että Rauman seurakuntaa kohtaan. Jos liitos aikanaan toteutuu, Rauman seurakunta voi joutua harkitsemaan jopa henkilöstövähennyksiä.

Rovastikuntarajan ja hyvinvointialuerajan osalta tuomiokapituli katsoo, että ne eivät ylempänä selostetuista syistä muodosta estettä seurakuntaliitokselle. Kahden hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö tietyillä työaloilla ei työllistä Rauman seurakunnan henkilöstöä kohtuuttomasti. Rovastikuntajako säilyy liitoksessa ennallaan, vaikka sen maantieteellinen raja siirtyy Pyhärannan kunnan kaakkoisrajalle.

Aloitteen mukainen liitos ei myöskään vaikuta Ala-Satakunnan rovastikunnan rova-prosessiin merkittävästi. Vuoden 2027 alussa ei ole suunnitteilla muita liitoksia Rauman seurakuntaan. Pyhärannan seurakunnan liitos Rauman seurakuntaan työllistää kyllä molempien seurakuntien henkilöstöä, mutta ei kohtuuttomasti eikä pitkäkestoisesti. Rauman seurakunnassa on noin 26 500 jäsentä ja Pyhärannan seurakunnassa noin 1 400 jäsentä. Pyhärannan seurakunnassa on noin kuusi työntekijää, Raumalla noin 90. Tämän kokoisen jäsenistön ja henkilöstön integroiminen osaksi Rauman seurakuntaa ei ole ylivoimainen tehtävä. Rauman ja Pyhärannan kirkkoherranvirastojen välinen välimatka on 33 kilometriä, joka arkkihiippakunnan mittakaavassa ei ole pitkä matka. Liitos ei siten aiheuta merkittäviä maantieteellisiä haasteita.

Liitossopimuksen osalta tuomiokapituli toteaa, että sen puute pienentää Pyhärannan seurakunnan vaikutusmahdollisuuksia, jos Kirkkohallitus päättää aloitteen mukaisesta liitoksesta. Kirkkohallituksen päätöksen jälkeen tuomiokapituli määrää järjestelytoimikunnan, johon tulee puheenjohtajaksi Rauman seurakunnan kirkkoherra ja yhdeksän Rauman seurakuntaa edustavaa jäsentä mutta vain yksi Pyhärannan seurakuntaa edustava jäsen. On myös todennäköistä, että uuteen kirkkovaltuustoon ei valittaisi kovin monta Pyhärannan kunnassa asuvaa jäsentä.

Kirkkohallitus tai tuomiokapituli ei päätä uuden seurakunnan hallinto- ja aluerakenteesta. Koska liitossopimusta ei ole tehty, että Rauman laajentuneen seurakunnan kirkkovaltuusto päättää uudesta hallintosäännöstä. Kirkkovaltuusto päättää myös siitä, minkälainen alueorganisaatio nykyisen Pyhärannan seurakunnan alueelle tulee vai tuleeko sellaista lainkaan. Vanhan kirkkolain mukaista kappeliseurakuntarakennetta ei enää ole olemassa, eikä Rauman seurakunnalla muutoinkaan ole velvollisuutta järjestää Pyhärannan alueelle erityistä seurakunnan osa-aluehallintoa.

Liitossopimuksen puuttuessa uusi kirkkovaltuusto voi myös vapaasti päättää henkilöstön sijoittelusta ja toimenkuvista. Esimerkiksi velvollisuutta sijoittaa Pyhärannan alueelle kappalaisen tai muun papin tehtävää ei ole. Koska nykyisessä kirkkoherranvirassa ei ole vakinaista haltijaa, Rauman seurakunnalla on vapaus päättää viran tulevaisuudesta.

Yhteenvetona tuomiokapituli katsoo, että vaikka Rauman seurakunnan lausunnossa tuodut näkökohdat ovat perusteltuja, ei aloitteen mukainen liitos ole epätarkoituksenmukainen tai Rauman seurakunnan kannalta kohtuuton.

Seurakuntalaiskysely

Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvoston pöytäkirjaan 13.3.2026 § 39 ei sisälly tietoa, mikä toimitus on päättänyt kyseisen kyselyn teettämisestä ja mikä on kyselyn suorittamisen tarkoitus ja tavoitteet. Tietoa ei myöskään ole kyselyn toimittamistavasta, muutoin kuin mainintana että kysely on toteutettu työntekijöiden ja luottamushenkilöiden toimesta.

Kuten kyselyn tarkoitus ja tavoitteet, myös sen synty- ja toteuttamistapa jäävät epäselviksi. Ei myöskään ole kerrottu, mitä informaatiota vastaajilla on ollut käytettävissään kyselyyn vastatessaan. Lisäksi puuttuu selostus siitä, keneltä vastauksia on kerätty ja miten. Kyselyn tulokset jäävät näin ollen epäluotettaviksi.

Pyhärannan seurakunnassa on noin 1400 jäsentä. Jos kyselylle haluttaisiin edes teoriassa antaa jotakin merkitystä, pitäisi olla tiedossa, monelleko seurakuntalaiselle kysely on toimitettu ja millä menetelmällä. Lisäksi pitäisi olla tiedossa, miten tuloksia on selvitetty ja kenen toimesta.

Huomiota herättävää on, että kyselyssä ei ole edes annettu sellaista vaihtoehtoa, että seurakunta liitettäisiin Rauman seurakuntaan. Kysely on jäänyt tässä mielessä pahasti vajaaksi ja vaikuttaa suorastaan tarkoitushakuiselta.

Myös kyselyn teettämisen motiivi jää epäselväksi. Mitä asiaa kyselyllä on varsinaisesti yritetty valaista, itse liitosta vai liitossopimuksen luonnosta?

Erityisen ongelmallista on, ettei ole tietoa, onko kyselystä päättänyt kirkkovaltuusto tai jokin muu virallinen toimielin.

Jos jokin seurakuntalaiskysely on haluttu tehdä, se olisi ollut mielekästä tehdä ennen kuin seurakunta teki liitosaloitteen. Tässä kohdin sen ajoitus on erikoinen ja kyselyn koko idea jää epäselväksi.

Yllä selostettujen puutteiden vuoksi joudutaan toteamaan, että kyselyltä puuttuu perustavanalaatuisella tavalla luotettavuus. Tuomiokapituli katsoo, ettei teetetylle kyselylle voida antaa merkitystä liitosta koskevassa päätöksenteossa.

Tuomiokapituli ei näe mahdolliseksi pitkittää seurakuntarakenteen muutosta koskevan asian käsittelyä pyytämällä asiassa lisälausuntoa Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvostolta. Kyselyllä ei sitä paitsi ole merkitystä kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja hallintolain säännökset huomioon ottaen, kun aloitteen liitosasiassa on tehnyt Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuusto.

Liitosasia on syytä saattaa mahdollisimman pikaisesti Kirkkohallituksen käsittelyyn, jotta Pyhärannan ja Rauman seurakunnat voivat suunnitella toimintaansa sen mukaan, vahvistaako Kirkkohallitus aloitteen mukaisen liitoksen vai ei.

Yhteenveto

Vuosien varrella Uudenkaupungin seurakunta on kahteen kertaan ilmoittanut, ettei toivo Pyhärannan seurakunnan liittyvän Uudenkaupungin seurakuntaan. Saman ilmoituksen on tehnyt Laitilan seurakunta. Nyt samansisältöisen ilmoituksen on tehnyt Rauman seurakunta.

Valitettavasti näyttää mahdottomalta löytää sellaista seurakuntaa, joka vapaaehtoisesti suostuisi ottamaan vastaan Pyhärannan seurakunnan. Kirkkohallitus joutuu siis joko liittämään Pyhärannan seurakunnan Rauman seurakuntaan vastoin Rauman seurakunnan tahtoa tai hylkäämään Pyhärannan seurakunnan aloitteen.

Tuomiokapituli katsoo, että olisi kohtuutonta, jos pitkään vaikeassa tilanteessa ollut Pyhärannan seurakunta joutuisi edelleen pysymään itsenäisenä sen vuoksi, että mikään seurakunta ei ole valmis ottamaan sitä vastaan vapaaehtoisesti. Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuusto on tehnyt liitosaloitteen, ja tämä seurakunnan ilmaisema tahto tulee ottaa päätöksenteon lähtökohdaksi.

Aloitteessa tarkoitettu liitos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakunnan toimintakykyä ja toiminnan taloudellisuutta nykyisen Pyhärannan seurakunnan alueella. Esittelyssä selostetuista syistä liitos on myös välttämätön ja kiireellinen, jotta seurakunnallinen toiminta ja hallinto Pyhärannan seurakunnan alueella saadaan kirkkolain, kirkkojärjestyksen ja muun seurakuntaa velvoittavan sääntelyn kuten työsuojelulainsäädännön mukaiseksi. Erityisen kiireelliseksi liitoksen tekee seurakunnan henkilöstön pitkäkestoinen ja vakava kuormitustilanne, jonka saattaminen paremmalle tolalle ilman liitosta on erittäin haastavaa.

Vastahakoisista naapuriseurakunnista Rauman seurakunnalla on jäsenmääränsä, henkilöstömääränsä, taloutensa ja muiden resurssiensa vuoksi parhaat mahdollisuudet ottaa vastaan Pyhärannan seurakunta.

Yllä olevan perusteella tuomiokapituli puoltaa Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuuston 1.10.2025 § 31 aloitetta.

Esitys

Tuomiokapituli

1. antaa Kirkkohallitukselle esittelyn mukaisen lausunnon ja toimittaa asiakirjat Kirkkohallituksen käsiteltäväksi; ja
2. saattaa Rauman seurakunnan tietoon, että sen on käynnistettävä kirkon yhteistoimintalaissa tarkoitetut neuvottelut, jos Kirkkohallitus päättää liitoksesta.

Asian käsittely

Arkkipiispa Tapio Luoma poistui istunnosta asian käsittelyn ajaksi.

Päätös

Esityksen mukaan.

Toimenpiteet

Lausunto liitteineen Kirkkohallitukseen, lausunto tiedoksi Rauman seurakunnalle, lausunto ja Rauman seurakunnan lausunto tiedoksi Pyhärannan seurakuntalle.

Lisätiedot

Lakimiesasessori Matleena Lahtinen 050 594 0886 matleena.lahtinen@evl.fi

Liitteet

1. Esiselvitys 28.10.2023
2. Tuomiokapitulin aloite 27.2.2024 § 48
3. Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuuston lausunto 18.4.2024 §10
4. Uudenkaupungin seurakunnan kirkkovaltuuston lausunto 17.4.2024 § 11
5. Laitilan seurakunnan kirkkoneuvoston lausunto 26.6.2024 § 67
6. Pyhärannan seurakuntaan tehdyn hallinnon ja talouden ylimääräisen tarkastuksen raportti 5.6.2025 liitteineen
7. Tuomiokapitulin aloite 11.6.2025 § 157
8. Pyhärannan seurakunnan kirkkovaltuuston lausunto 28.8.2025 § 31
9. Uudenkaupungin seurakunnan kirkkovaltuuston lausunto 21.8.2025 § 26
10. Pyhärannan seurakunnan aloite 1.10.2025 § 37
11. Tuula Kaarina Salosen kannanotto 24.10.2026
12. Henri Sainion kannanotto 27.10.2025
13. Jari Heikkilän kannanotto 27.10.2025
14. Jorma Perheen kannanotto, päiväämätön
15. Sinikka Pirttinokan kannanotto 30.10.2025, sisältäen adressin
16. Sauli Luttisen kannanotto 31.10.2025
17. Helka Huttelan kannanotto 31.10.2025, sisältäen adresssin
18. Mirva Aaltosen kannanotto 14.1.2026 (saapunut myöhässä)
19. Sari Heinosen kannanotto 14.1.2026 (saapunut myöhässä)
20. Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvoston lausunto kannanottojen johdosta 18.2.2026 § 21
21. Rauman seurakunnan kirkkovaltuuston lausunto 5.3.2026 § 5

TURUN ARKKIHIIPPAKUNTA

22. Muistio Rauman seurakunnan ja tuomiokapitulin edustajien
neuvottelusta 9.3.2026

23. Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvoston pöytäkirja 13.3.2026 § 39

Muutoksenhaku

Päätökseen ei kirkkolain 12 luvun 4 §:n mukaan saa hakea muutosta.